

ציונים להכנת תכנית-גיוס לשירותים טכניים

(לפי ה"השקפה הצבאית" האמריקאית. נובמבר 1951 — מאמרו של מיור גנרל ו. מידלסווארט — צבא ארה"ב).

נודעים במלחמת העולם, בבעיות התכנון שלנו. וגנרל גאבין אמר: — "עלינו לעסוק בתכנונו במלוא המרץ, ההתלהבות, והדמיון המצויים בקרבנו". וכאן מציג בעל ההרצאה את סימן השאלה מול התביעה ל"דמיון", באמרו: "סגולה זו, יקרת המציאות שבתכונות רוח-האדם, לא תמיד ניתן להעלותה מאישם. רק מנהיגים גדולים מחוננים בה — ביכולת לראות את הנסתר כאת הגלוי, לראות את הבעיה כולה בשלמותה". בגישתו אל הצגת גוף-הנושא, אומר הוא: "היות ובסופו-שליחשבון התועלת שבצבא, ואף הטעם היחיד לקיומו, הם הנהלת המלחמה — הרי שכל תכנית צבאית שהיא, הנה, במהותה, תכנית מלחמה, ויהא טיבה כאשר יהיה". סדר התכנון הצבאי-הכולל הנו זה:

1. עריכת תכנית-למלחמה, לכשתבוא ע"י הרשות הצבאית העליונה (מיניסטריון ההגנה), בשביל הנהגת מבצעי הצבא.

2. תכנית-גיוס, אשר נועדה לתמוך בתכנית מבצעי האדם והציוד. ("אכ"א ואג"א").

3. תכנית להנהלת הצבא בימות שלום; בזאת הריני מתכוון למערכת-ארגון, אשר תאפשר הרחבה מהירה של כוחותינו וסידורנו על הבסיס של רמות היכולת המצויות כבר בידינו.

עד כאן — התכנון לטוח-ארוך. אך מה ינחהו? הרי שמכאן אנו עוברים אל בעית היחס שבין התכניות השלובות של גיוס האומה והצבא לענפיו.

השרטוט הסכמטי שכותרתו: "היחס שבין התכניות", מפגין את שלבי סולם ההנחיה, מתכנית-המלחמה של ועדת-ראשי-המטות שבפסגת הסולם — ועד לתכניות החלקיות והמקומיות של הגיוס האפסנאי. ועדת ראשי-המטות, בתכנית המלחמה שלה, מציגת את מועד הביצוע המשוער, שהוא בגדר הצצה אל תוך העתיד, המתבססת על הערכה המתקבלת על הדעת של אפשרות פרוץ-מלחמה. זהו מעין סיכום של ה"מתי-היכן-מה" של כוח המחץ אשר לאומה — סיכום המוגבל ע"י האומדן של תחומי הכלכלה הלאומית, של המצב המדיני ושל אופי המלחמה, הנראה כאפשרי ביותר באותו זמן נתון. היות והמדובר הוא בגיוס — יש לזכור שאחד הצעדים הראשונים בתכנון המתיחס לתחום זה, מתבטא בקביעת תכנית-גיוס מטעם ועדת-ראשי-המטות — שהיא שלוחה מתכנית-המלחמה שלהם — אך ממנה עצמה מסתעפות תכניות-גיוס המיוחדות של חיל-הצבא, של צי-המלחמה ושל חיל-האוויר.

בצבאות בעלי התפישה החדישה משתרשת יותר ויותר הדעה האומרת כי כדי שה"מכונה" של צבא גדול תוכל ל"טקטק" כהלכה — בין בעתות שלום ובין בעתות מלחמה — הכרח הוא כי כלל מפקדיו של אותו צבא, הגבוהים, הבינוניים והנמוכים, ידעו ויבין את מבנה וארחות פעולתה של אותה מכונה; ואף אם המדובר הוא בבחינותיה המנהלתיות המובהקות של ה"מכונה" — גם אז קיים הצורך כי קציני-המטה הכלליים, ובמידת האפשר כל הכוחות-הלוחמים והשירותים למיניהם ידעו ויבינו את האפיקים בהם מקיים כלל-הצבא את הפונקציות הללו, ההכרחיות להגשמת תעודותיו. על כן אין, בעצם, מן המתמיה, כי בחוברת נובמבר 1951 של ה"השקפה הצבאית", כלי-המבטא של "ביה"ס לפיקוד ולמטה הכללי" של צבא ארה"ב, נתפרסמה הרצאתו של הגנרל ו. מידלסווארט, מראשי האפסנאות שב"פיקוד האירופאי" של הצבא האמריקאי, המוקדשת לבעית תכנון התגיסותם, לעת מלחמה, של ה"שירותים-הטכניים" המובהקים שבצבא. כי ההנחה — לפי בעל ההרצאה — הנה: "תכנית גיוס הנה תכנית-מלחמה אשר לאחר שאנו מתחילים בה מן היכולת המוגבלת שבעתות שלום, הרינו מתכננים למעבר מהיר אל מעמד-של-מלחמה. כולם, במידה גדולה או פחותה, מושפעים ע"י תכנית זו וכרוכים בה". לפי הגדרת מ"ג. מידלסווארט הרי מלאכתו, בתור איש התכנון האפסנאי-הצבאי, הנה מלאכת "המחשבה-מראש" — כי "התכנון הנו תהליך מאורגן של הצצה-אל-תוך-העתיד ונסיון לפתור, מראש, את בעיות המחר ככל שניתן לראותן כיום".

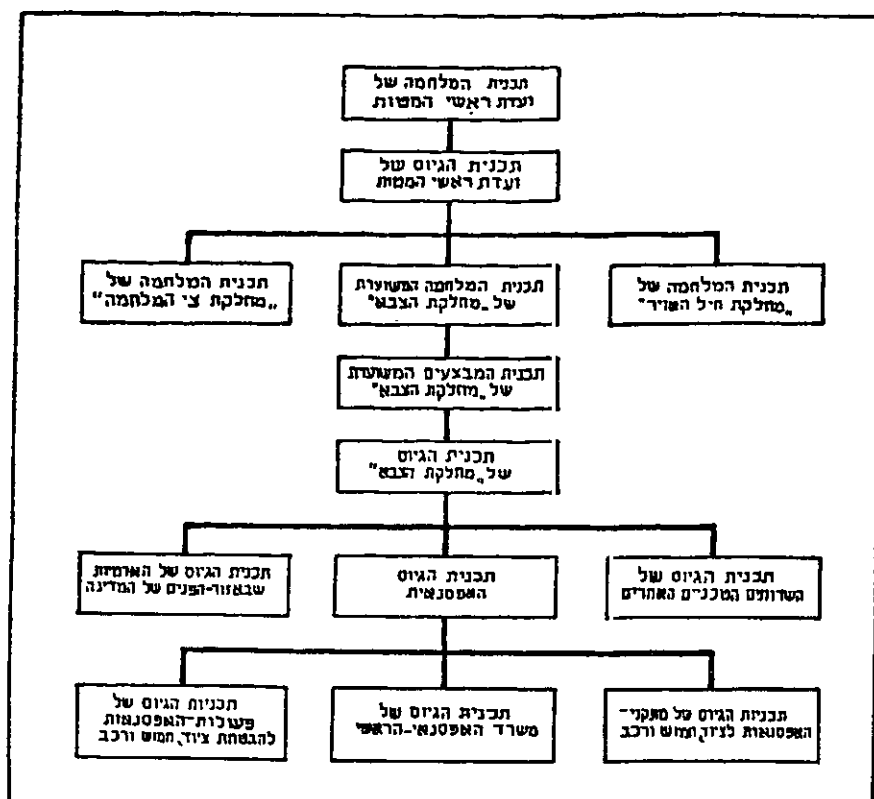
למגמת מחשבתה הצבאית של אמריקה בימים אלה, אופינית אחת מהערות-הפתיחה שלו, אשר לה, אמנם, גם בחינה כללית יותר, האקטואלית לגבי כל צבא, גם כזה שמצבו הגיאוגרפי והבטחוני הנו מוגן הרבה פחות מזה של צבא ארה"ב והמטרופולין שלו: "הדבר הרצוי ביותר לעוסק בעבודת התכנון — הוא זמן-בשפע. בעבר — אפילו לאחר האסונות בהם גפתחה מלחמת העולם השנייה — היה מצוי לנו הזמן בשביל תהליך זה של המחשבה מראש; וסבורני כי לקחו החמור של אותו מאבק דרבן אותנו לקראת דבר-מה המתחיל להדמות לראית-הנולד. ואכן, התקדמנו. אולם אפשר וברגע זה הזמן הולך ואוזל, כאותו זרם הגרגירים הזורם מתוך שעון החול; המהירות חייבת להיות סיסמתנו. ובד בבד עם הרהורים אלה עולה הקטע הבא: "אשתקד, שעה שעבדתי על הבחינות האפסנאיות של המבצעים-המוטסים, דנתי עם מיור גנרל גאבין, מפקדם של כמה מבצעים-מוטסים

כגון: ציוד שדה, חמרי דלק וסיכה; להגיש לחיל כמה וכמה שירותים בעלי אופי מיוחד — כגון: חידוש-אספקתו בדרך האויר מזה, וסידורי כביסה ורחצה מזה; אחדים משירותים אלה מספק חיל-האפסנאות האמריקאי גם לצי-המלחמה ולחיל-האויר. במסגרת תפקידיו אלה של חיל-האפסנאות עוסקת „מחלקת התכנון הצבאי" שלו בפיקוח על פעולות התכנון בקרב החיל, המסתעפות מההנחיות הכרוכות בתכנון הגיוס של הצבא. היא קובעת, למשל, את שטח ההחסנה הנדרש בשביל לקים את עצמת-הגייסות-המושוערות בכל שלב משלבי גיוסו של כלל הצבא (כפי שצוינה בתכנית-הגיוס של הצבא); החשוב בתכנונו של זה הוא לא רק, שיהא גדול כדי היקף ההספקה שתדרש, אלא שאף תנוחתו הגיאוגרפית תאפשר את הגשת הסיוע-האפסנאי המלא ביותר, הן לגלילות-הפיקוד השונים שבאותה הארץ, והן לפיקודי הזירות שמעבר-לים. בסיסי-המחסנים צריכים לחלוש על אפשרויות תובלה מתאימות, ולהיות סמוכים אל מרכזי מסה"ב. אפשרויות מתאימות באשר למסה"ב הן בגדר תנאיות-ביעה ראשונים. וכאן יש לציין כי ענין ההחסנה חייב לכלול לא רק את אשר יידרש להחסנת האספקה הניתנת מטעם חיל-האפסנאות עצמו, אלא אף לזו שבטיפול שאר השירותים-הטכניים (במסגרת בסיסי-מחסנים כלליים). אכן, את פרטי תכנית הגיוס שלו קובע כל שירות-טכני בתחום סמכותו הוא; אולם לאחר שנתאשרו, ולעתים אף הושלמו, ע"י „מחלקת הצבא" (הוא מיניסטריון המלחמה בארה"ב) כולם משתל-בים יחד, בתוך תכנית-הגיוס הכללית של הצבא.

כמה קוים מענינים למבנה של תכנית-הגיוס האפסנאית. בפתחה — מבוא כללי, המצין את המטרה, הבסיס והנחות היסוד של תכנית גיוס אפסנאית. מבוא זה משמש הכנה לתכנון-משני ע"י המתקנים האפסנאיים. שאר התכנית בנויה כסדרת „נספחות", „נספח כוח-האדם" קובע את ההנחיה לפיתוח תכניות מפורטות בענין כוח-האדם, תכניות אשר תבטחנה, בתחום ה„שיאים" המספריים, את כוח-האדם האזרחי, שיהא ביכולתו לבצע את משימותיו של חיל-האפסנאות; דהיינו, נספח זה אומר לכל אחד מהמתקנים מהו מספר האנשים אשר יעמדו לרשותו בכל שלב מסוים של תהליך הגיוס לביצוע משימתו הוא; וכן קובע הוא את כללי היסוד לשימוש בכוח אדם זה.

„נספח המודיעין" מסמן את המטרות האפסנאיות בשטח המודיעין ואת הפעולות הנחוצות בשביל לספק את הנדרש עם הגיוס.

„נספח האימונים" מכיל ידיעות מספיקות בשביל מפקדות המתקנים, מפקדי הארמיות ופיקוד „כוחות-השדה של הצבא" (שבחלק מתחומי סמכותו משמש הוא כמעין „פיקוד הדרכה") בענין קוי-היסוד של חיל-

היחס שבין התכניות

עתה בא תורה של הנחיה מיוחדת מטעם ועדת-ראשי-המטות, המטילה על כל אחד משלושת השירותים-המזוינים לקבוע את תכנית-הגיוס שלו ולשלב שילובי-שלי-ממש בתכנית-הגיוס הכוללת. בד בבד עם זה, כשלושה מתכנית המלחמה של ועדת-ראשי-המטות, נקבעת ע"י מפקדת הצבא תכנית מלחמה מושוערת של הצבא. תכנית זו עצמה משמשת כהנחיה לעיבודה ולניסוחה של תכנית מבצעית של הצבא — ובו בזמן הריהי מספרת את גורמיה-הנחיה לפיתוחה של תכנית-הגיוס של הצבא גופא.

משפותחה תכנית-הגיוס של הצבא — הרי כמה כהוראה-מכונת לכל הפיקודים שבצבא, כולל את השירותים-הטכניים, המטילה על כל אחד מהם את תכנון גיוסו הוא. תכנית הגיוס של הצבא כוללת את גיוסם ואימונם של כל היחידות וכל כוח האדם אשר ידרשו למלוי תכניות המלחמה, כולל ההגנה על שטח המדינה אשר אינו נתון באזורי המבצעים; את הבסיס לתכנון הגיוס התעשייתי; ולבסוף — את ציון המטרה אשר לקראתה חייב הצבא לכוון את פעולותיו בימות שלום; הכלל — את המגמות הכוננות כולה.

תכנון הגיוס האפסנאי

כדוגמא לתכנית הגיוס של שירותים-טכניים יכול לשמש בנינה של תכנית הגיוס האפסנאית, אשר בעיקרה דומה היא לאלו של כל אחד משאר השירותים-הטכניים.

„יסוד משימתו של חיל-האפסנאות — להאכיל את החיל ולהלבישו; להמציא אספקה מכמה סוגים אחרים,

למתקנור-שלו, אשר תשמש כקורמנחה לעצמו, או ליורשו באם יוחלף, בביצוע משימת הגיוס שלו. תכנית-גיוס של המתקן חייבת להראות מה ידרש להיעשות בכל מהלכה של תקופת הגיוס, וכיצד — בקוים כלליים — יצטרכו הדברים להבצע. היא תפרט את התכניות להתפשטות כוח-העבודה; להרחבת שטחי ההחסנה; את הדרישות לציד הנוסף שיהא בו צורך למען שאת במעמסה הנוספת שתבוא עם הגיוס; ואת צעדי הזהירות הנוספים לבטחונן של המתקן. ואין אלה אלא בודדים מתוך הנושאים הרבים אשר תכנית-הגיוס המפורטת של המתקן תצטרך לכלול.

רשימות-גייסות

אחת החשובות שבבחינותיו השונות של תכנון-הגיוס — הנה הכנתה של "רשימת-הגייסות" של השירותים-הטכניים, אשר חייבת להראות מה הם גייסות השירות שיידרשו לתמיכה בגייסות-הקרב, פריסותיהם של גייסות אלה, וכן מהן המשימות בשבילן תשמשנה כחלקיה של תפישת-היסוד האסטרטגית. החלק המכון של תכנית-הגיוס של הצבא סיפק כבר כמה הנחות-יסוד ונתוני-תכנון להנחיה בנדון זה. למשל, אותה הוראה-מכונת הניחה ודאי את קיומו של צבא-פעיל בגודל והרכב מסוימים באותו יום אשר יהיה "יום-הגיוס". יתכן וצבא פעיל זה יהיה אותו חיל-הצבא כפי שהוא נתקם במועד מתן ההוראה-המכונת הנ"ל — או שיהא זה צבא בגודל שמניחים כי יהיה מצוי כעבור, נאמר, $\times$ חדשים.

אותה-הוראה-מכונת מסמנת את עצמתו הגדלה-בהדרגה של הצבא, החל מ"יום-הגיוס" המשוער, וכלה באותו היקף-מכסימום, אשר מתכונים להגיע אליו. תהליך זה של בניה וצבירה מחולק, כרגיל, לשלבי-זמן — לפי חודשים ולפי רבעי-שנה. לכל שלב ושלב שכזה נערך גם חישוב מיוחד, המפרק את התכנית לגרמיה: זמן לראות את הנדרש בכל שלב באשר לעצמת הכוחות-הלוחמים, את המצב של הזרמת גייסות-התגבורת וגייסות-החליפין אל מעבר-לים, כוח-האדם המפעיל את "איזור-הפנים" המרחבי שבארץ המטרופולין, וכוח-האדם השירותי שבכל אחד מהשירותים-הטכניים. אותה הוראה-מכונת חייבת גם לכלול את רשימת מספרם, טיבם ופריסתם של גופי הגייסות-הלוחמים העיקריים — ובו בזמן עליה גם לציין את הסה"כ של עצמת-האדם המשוערת, בכל שלב ושלב, שבכל אחת ואחת מזירות המבצעים. ויצוין, כי באותה הוראה עצמה יסופקו גם נתונים דומים (אמנם, מפורטים פחות) ביחס לציר המלחמה ולחיל-האוויר — היות והכרחי הוא לחיל-האפסנאות לדעת כיצד לחשב את הסיוע-האפסנאי שידרש מצדו בשביל הצי וחיל-האוויר.

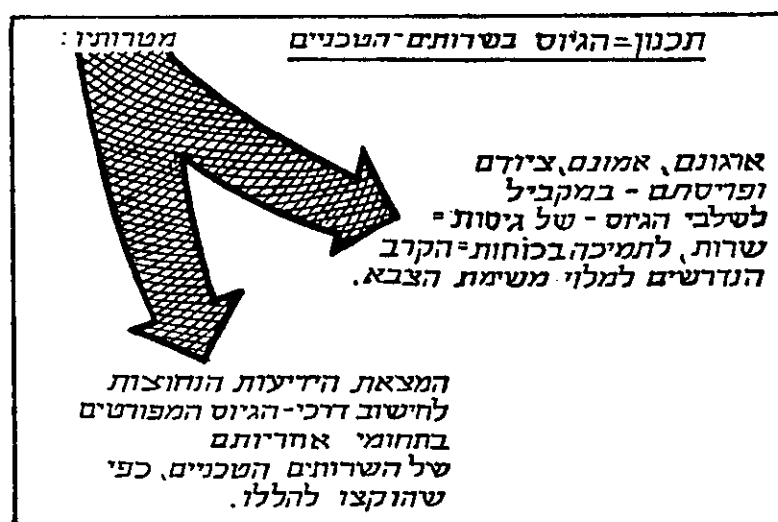
תוצאתה הסופית של ההכנה שניתנה באותה הנחיה תהיה: — מתן אמת-מידה בידי חיל-האפסנאות, אשר

האפסנאות לאימון הפרטים והיחידות שלאימונם הוא אחראי. הנספח-הלוגיסטי-הכולל מתחלק עצמו למספר תכניות: לאספקה, להשגחה, לשירות, ולמחקר-ופיתוח; התכנית לאספקה, למשל, מצינת למפקדי הבסיסים המסוימים את משימות הגיוס שלהם במפורט, ואילו תכנית-השירות מצינת להם מהו שטח ההחסנה שתוכנן לכל בסיס.

אחרון הנספחים הנו "נספח תקציב הכספים" — וענינו משתמע משמו.

תכליתו של תכנון-הגיוס בשירותים-הטכניים

אכן, אין להבין את מבגן של תכנית-הגיוס המסוימות מבלי לראות נכונה את התכליות הסופיות של כל תהליכי-תכנון אלה. שרטוט המצורף לשורות אלו, מנסה לסמן את שתי התכליות:

האחת — ארגון, אימום, ציודם ופריסתם-לפעולה — הכל שלבים-שלבים, לפי דרגי תהליך הגיוס-הכולל — של גייסות השירות, שנועדו לתמוך בכוחות הנדרשים, בכל שלב. לביצוע משימות הצבא. והשנייה — מתן הידיעות הנחוצות שניתן יהיה להשתמש בהן בחישובו המפורש של הנדרש לצרכי הגיוס, בתחום אחריותו, המיוחד-לו, של כל אחד מהשירותים-הטכניים.

הרי דוגמא לכך, כיצד בחיל-האפסנאות, למשל, מפעילה "תכנית-הגיוס-האפסנאית", את הבסיס-האפסנאי של, נאמר, "מצודת-זורת" (מרכז-אפסנאי גדול שבמדינת טכסס). מפקד הבסיס למד מתוך התכנית לדעת את משימת הגיוס שלו, את השיא שיקבע לו לגבי שכירת כוחות עבודה, ואת השטח שהוקצה לו — בין ע"י מסירת שטח קיים לשימוש, בין ע"י שכירת שטח-מחסנים מסחרי, ובין ע"י בניה חדשה. "נוסף לכך הוא מקבל את הידיעה על קוים שלפיהם תכנון פעולת גיוס של חיל-האפסנאות; כשידיעה זו ברשותו — הרי תהא זו עתה אחריותו הוא לפתח תכנית מפורטת

בעזרתה יוכל מעתה להעריך ולחשב מה יהיה מספרן של יחידות האפסנאות מכל סוג וסוג אשר תדרשנה; מתי תדרשנה; והיכן תדרשנה. ואמת-מידה כזו הנה תנאי לכך, שיוכל לקיים את המוטל עליו במסגרת תפישת היסוד האסטרטגית של ועדת-ראשי-המטות.

„אמת-מידה זו, במוחשיותה, אינה מיצגת אלא „כמוריות“; אולם „כמויות“ אלו עצמן מיצגות סוגי יכולת; אלא שהיכולת תצטרך להתבסס על אותן הגייסות שיהיו לנו בעין ולא על אלה שהיינו רוצים כי יהיו לנו. הסיבה לכך היא, שאותה אמת-מידה מותנית ומוגבלת ע"י „שיאי גייסות“, אשר הוקצבו לחיל-האפסנאות ע"י „מחלקת-הצבא“, ומותנית ומוגבלת שוב ע"י גורמים כגון מציאותו של שיכון לגייסות, הסידורים לאימון, ומידת יכולתו של חיל-האפסנאות לבנות במהירות למחרתו של יום-הגיוס ארגון הדרכה מתאים.

„עצם החישובים הכרוכים בקביעת מספרם של הגייסות האפסנאיים, וסוגיהם, שידרשו לסייע בידי הכוחות הלוח-מים, הנם חישובים מורכבים למדי — עד כדי כך, שאין זה ניתן לדון בהם כאן לפרטיהם“.

אכן, „יכולת-הסיוע“ של כל יחידה אפסנאית (דהיינו, הקף השירותים אשר ביכולתה לקיים, ולאיוזה ממדים של כוחות-לוחמים יהיה ביכולתם של כוחות-שירותיים אלה לספק את צרכיהם), פורטו ב„טבלאות הארגון והציוד“ של הצבא האמריקאי. טבלאות אלו מציגות, למשל, מהו מספר טונות-האספקה אשר יחידה נתונה יכולה לטפל בהן בפרק זמן מסוים — ומה מספר ליטראות הלחם אשר יחידה אחת מסוגלת לאפותן. משהוצגו גורמי-חישוב אלה לעומת ממדי הגייסות אשר יש לספק את צרכיהם — מתברר מספרן של היחידות האפסנאיות מכל סוג נתון, אשר יהיה צורך לקיימן. אולם אין זה אלא גורם אחד בלבד בין גורמי החישוב. גורמים אחרים כוללים את מידת פיזורם של הכוחות שיש לסייע בידיהם, את תנאי האקלים והשטח, וכן את טיבם של מבצעים מסויימים.

יהיה עוד צורך להחליט היכן וכיצד תאומנה יחידות אלה. אולם אין ניתן לקבוע זאת אלא מתוך התחשבות בסידורים בשטח השיכון, במתקני הצבא השונים אשר יוקצו לכך ע"י ה„ג. 4“ (ראש אגף האפסנאות) שבמטה הכללי. הצעד הבא הוא: לבטא את „בסיס הגייסות“, שנקבע כנ"ל, באמצעות „עומס האימונים“, הערוך שלבים שלבים, במהלך תקופת-הגיוס כולה. „עומס אימונים“ זה חייב לכלול בתוכו את האימון-הבסיסי ב„מרכוז-האימונים לאנשי-תחלופת“ (דהיינו, להכשרת אנשי-תחלופת הנש-לחים ליחידות שמעבר-לים הזקוקות לכך, עקב אבידות מחלות וכיוצ"ב), את אימון היחידות (דהיינו, יחידות אפסנאיות שלמות המוקמות והולכות), את אימון אנשי המקצועות בבתי-הספר המיוחדים לכך, איש איש לפי מקצועו-הצבאי ואת ה„אימון-תוך-עבודה“.

„עומס האימונים“, משנקבע סופית, בצירוף הדרישות למתן כוח-אדם, שישמש את הבסיסים ואת שאר מתקני האפסנאות והפעולות האפסנאיות — הם המהווים את הבסיס לקביעת הנדרש בשביל שחילוקת-כוח-האדם ולכלל היחידות המנהלתיות. „ובכך ייעשה הצעד הרביעי, והמסיים, בהכנת „בסיס-הגייסות“ לצרכי הגיוס בשרותים-הטכניים“.

***

סקירת-הרצאתו של מ.ג.ג. מידלסווארט מכילה גם פרק מענין בענין התיאום שבין חיל-האפסנאות לשאר השירותים הטכניים וכן פרקים על הפעולות-האפסנאיות ל„השגת-ההספקה“ (Supply Procurement), המודיעין האפסנאי, מתקני האספנאות ופעולותיה. אולם יאה לאלה ציון נפרד, בהזדמנות אחרת אשר ודאי עוד תמצא באחת מחוברות „מערכות“ הבאות.

אימונן של יחידות אפסנאות

לאחר שתהליך החישוב המתואר כאן יעלה שלבים-שלבים את רשימת-הגייסות של היחידות האפסנאיות הצריכות לקום בהתאם ל„לוחות הארגון והציוד“ הנ"ל,

